

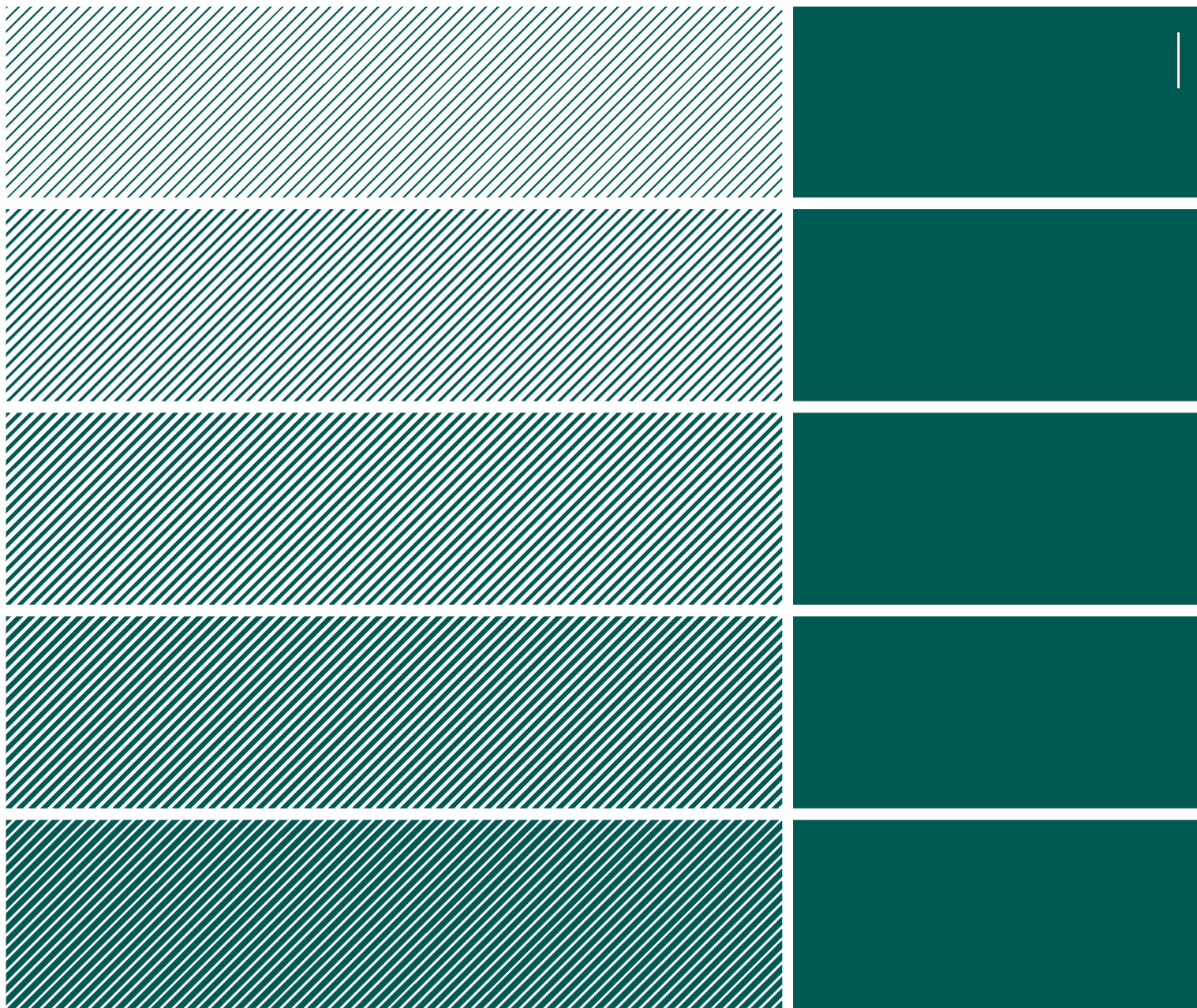
FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Rapport

Utviklingen i forbruksgjeld

Oktober 2022

Innhold

SAMMENDRAG	3
KAPITTEL 1 SAMLET FORBRUKSGJELD	4
1.1 Forbruksgjeld registrert i gjeldsinformasjonsforetak	4
1.2 Porteføljeoversikt	5
1.3 Porteføljeutvikling	6
KAPITTEL 2 FORBRUKSLÅNSMARKEDET I NORGE.....	12
2.1 Foretak som tilbyr forbrukslån i Norge	12
2.2 Finanstilsynets utvalgsundersøkelse.....	13
2.3 Oppfølging av foretakenes utlånspraksis	18
KAPITTEL 3 FORBRUKSGJELD TIL INKASSO	19
3.1 Utviklingen i forbruksgjeld til inkasso.....	19
3.2 Sammenstilling av forbruksgjeld og inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld	19
3.3 Utleddsforretninger og andel av saker med intet til utlegg	21
3.4 Inkassosaker fordelt på hovedstolens størrelse og alder.....	22

Sammendrag

Tall fra Gjeldsregisteret AS per 30. september 2022 viser at nedgangen i samlet forbruksgjeld har bremsset kraftig opp det siste året sammenliknet med årene før. Ved utgangen av tredje kvartal 2022 var det samlede utlånsvolumet 150,2 mrd. kroner, som er 2,1 mrd. kroner (1,4 prosent) lavere enn ett år tidligere. Den ikke-rentebærende delen av gjeldsmassen økte med 3,1 mrd. kroner i samme periode, mens rentebærende gjeld ble redusert med 5,2 mrd. kroner. Rentebærende gjeld har imidlertid økt noe siden utgangen av juni. Nesten en fjerdedel av den rentebærende gjelden ligger i foretak som kjøper porteføljer av misligholdte lån fra norske banker, og denne andelen har økt markert de siste årene. Andelen låntakere med flere enn fem kreditter har blitt ytterligere redusert det siste året, til 5,8 prosent per 30. september 2022. Denne gruppen sto for litt under halvparten (42,2 prosent) av samlet benyttet kreditt ved utgangen av tredje kvartal 2022.

Finanstilsynets undersøkelse av et utvalg foretak som tilbyr forbrukslån i Norge, viser en nedgang i utlånsvolum til norske kunder på 4,1 prosent fra utgangen av første halvår 2021 til utgangen av første halvår 2022. Justert for salg av porteføljer av misligholdte lån var det derimot en svak økning på 0,8 prosent. Redusert utlånsvolum og lavere netto renteinntekter har redusert inntjeningen noe de siste årene. Tapene utgjorde 2,2 prosent (annualisert) av utlånsmassen i første halvår 2022, som er 0,4 prosentpoeng høyere enn i samme periode i fjor. For spesialiserte norske forbrukslånsbanker var tapene 3,5 prosent, 0,2 prosentpoeng høyere enn året før. Til sammenligning utgjorde tapene for samtlige norske bankers totale utlån 0,04 prosent. Volumet av misligholdte forbrukslån har falt det siste året. Nedgangen er påvirket av salg av porteføljer med misligholdte lån samt lavere utlånsaktivitet. Andelen misligholdte lån er imidlertid fortsatt høy, og utgjorde 9,9 prosent for utlån i det norske markedet ved utgangen av første halvår 2022, for utvalget samlet. Norske banker som har spesialisert seg på forbrukslån, hadde en misligholdsandel for utlån i Norge på 14,7 prosent.

Ved utgangen av første halvår 2022 hadde 20 inkassoforetak forbruksgjeld til inndrivelse. Disse hadde til sammen 668 000 inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld, som er en nedgang på 3 100 inkassosaker fra utgangen av 2021. Misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) på inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld utgjorde 33,8 mrd. kroner, og andelen misligholdt hovedstol på 0-1 år (regnet fra forfallstidspunktet) til inndrivelse hos inkassoforetak har økt. Misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld inkludert renter) til inndrivelse i inkassoforetakene var ved utgangen av første halvår 2022 på 55,0 mrd. kroner, mot 55,6 mrd. kroner ved utgangen av 2021. Ved utgangen av første halvår 2022 var 54,0 prosent av inkassosakene tilknyttet forbruksgjeld (hovedstol) under 25 000 kroner.

Nedgangen i volumet av forbruksgjeld og en mindre nedgang i antall inkassokrav knyttet til forbruksgjeld, har trolig sammenheng med tiltakene som er iverksatt de senere årene. Opprettelsen av gjeldsregistre med informasjon om all usikret kreditt har gjort foretakene i stand til å gjøre bedre kredittvurderinger. Sammen med innføringen av krav til finansforetaks utlånspraksis for forbrukslån har det bidratt til at det i mindre grad enn før ytes lån til låntakere uten tilstrekkelig betjeningsevne.

Kapittel 1 Samlet forbruksgjeld

1.1 Forbruksgjeld registrert i gjeldsinformasjonsforetak

Gjeldsinformasjonsforetakene¹ registrerer lån fra alle foretak som tilbyr forbrukslån i Norge. I tillegg registreres lån i finansieringsforetak som kjøper utlånsporteføljer. For foretak som kjøper misligholdte lån, inngår hovedstol inkludert salærer samt påløpte renter og gebyrer i tallene som registreres. Gjeldsregistrene inneholder også utlån fra utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet. Ellers inneholder gjeldsregistrene lån sikret med tredjepersonspant (pant som ikke tilhører skyldneren) og billån med salgspant som er eldre enn fem år. Samlet gjeld i statistikken fra gjeldsinformasjonsforetakene vil derfor være høyere enn tallene i Finanstilsynets utvalgsundersøkelse for tilbydere av forbrukslån. Til sammen 166 foretak rapporterte til Gjeldsregisteret AS per 30. september 2022, og utviklingen i samlet gjeld i dette registeret omtales nærmere under.²

Definisjoner

Gjeldsregistrene inneholder ulike typer lån. Lånene kan deles inn i tre underkategorier.

Rammekreditter

Består av kredittkortrammer og usikrede rammelån.

Nedbetalingslån

Nedbetalingslån kan igjen deles inn i to lånetyper; forbrukslån og annen usikret gjeld. Annen usikret gjeld er inkludert i gjeldsregistrene grunnet rapporteringsplikten av nedbetalingslån som er sikret hos tredjepart. Gjeldsregisteret AS definerer forbrukslån som nedbetalingslån med nominell rente større enn fem prosent, og annen usikret gjeld som nedbetalingslån med nominell rente mindre enn eller lik fem prosent.

Billån med salgspant eldre enn fem år skal defineres som usikrede lån og er rapporteringspliktige for foretakene. Etter Gjeldsregisterets vurdering er det stor variasjon i rentenivået tilknyttet billån, og det vil dermed ligge billån både som forbrukslån og som annen usikret gjeld i datagrunnlaget.

Betalingskort

Består av faktureringskort uten kredittgrense, der samlet saldo må betales ved forfall.

¹ Gjeldsregisteret AS, Norsk Gjeldsinformasjon AS og Experian Gjeldsregister AS hadde konsesjon som gjeldsinformasjonsforetak ved utgangen av september 2022.

² Tallmaterialet er basert på ureviderte data fra Gjeldsregisteret AS. Rapporteringsfeil og ufullstendigheter kan forekomme. Flere av rammekredittene og nedbetalingslånene i Gjeldsregisteret har henholdsvis kredittgrense og opprinnelig lånebeløp lik null. Dette er lån tilknyttet finansieringsforetak som kjøper utlånsporteføljer, der kjøpende finansieringsforetak som regel ikke kjenner til opprinnelig kredittgrense eller lånebeløp.

Øvrige definisjoner:

Rentebærende gjeld

Saldo på nedbetalingslån og rentebærende saldo på rammekreditter og betalingskort.

Ikke-rentebærende gjeld

Ikke-rentebærende saldo på rammekreditter og betalingskort.

Benyttet kreditt

Saldo på nedbetalingslån og rentebærende og ikke-rentebærende saldo på rammekreditter og betalingskort.

Kreditteksponering

Benyttet kreditt for nedbetalingslån og betalingskort, samt det høyeste av enten kredittgrensen eller summen av rentebærende og ikke-rentebærende saldo for rammekreditter. Årsaken til sistnevnte er at sum saldo for enkelte rammekreditter overstiger kredittgrensen, slik at kreditteksponeringen ikke reflekteres i tilstrekkelig grad dersom kun kredittgrense benyttes. I tillegg er det flere tilfeller der kredittgrensen er satt til null.

1.2 Porteføljeoversikt

Per 30. september 2022 var samlet benyttet kreditt registrert i Gjeldsregisteret på 150,2 mrd. kroner, se tabell 1.1. Majoriteten av porteføljen består av forbrukslån og rammekreditter (se boks med omtale av gjeldsregistrenes definisjoner av disse størrelsene), med et volum på henholdsvis 69,7 mrd. kroner og 68,1 mrd. kroner. Rundt 84 prosent av samlet benyttet kreditt per 30. september var rentebærende. Det var totalt registrert i underkant av 7,6 millioner kreditter (kredittavtaler) fordelt på nesten 3,2 millioner låntakere. Kvinner hadde en noe lavere andel av totalt antall kreditter enn menn, og en betydelig lavere andel av samlet benyttet kreditt, se figur 1.1 og 1.2.

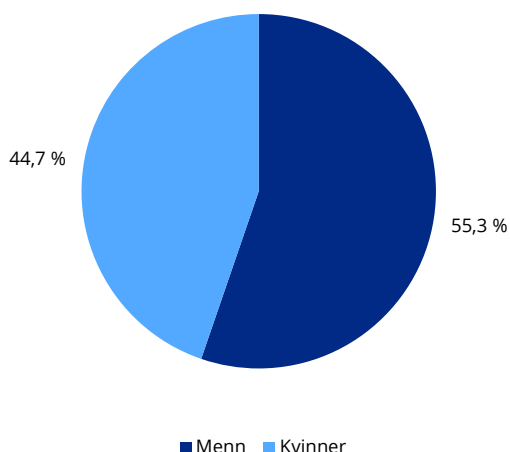
Tabell 1.1 Nøkkeltall per 30.09.2022

	Nedbetalingslån		Rammekreditter	Betalingskort	Totalt
	Herav forbrukslån	Herav annen usikret gjeld			
Kreditteksponering	69,728	11,252	248,356	1,082	330,419
Benyttet kreditt	69,728	11,252	68,124	1,082	150,187
Rentebærende gjeld	69,728	11,252	44,435	0,039	125,454
Ikke-rentebærende gjeld	-	-	23,690	1,043	24,733
Antall kreditter	641 753	48 446	6 765 316	107 591	7 563 106
Antall låntakere	366 761	45 469	3 127 273	102 047	3 199 940*

Note: Alle beløp i milliarder kroner. *Summen av antall låntakere per type gjeld er høyere da én låntaker kan ha flere typer gjeld.

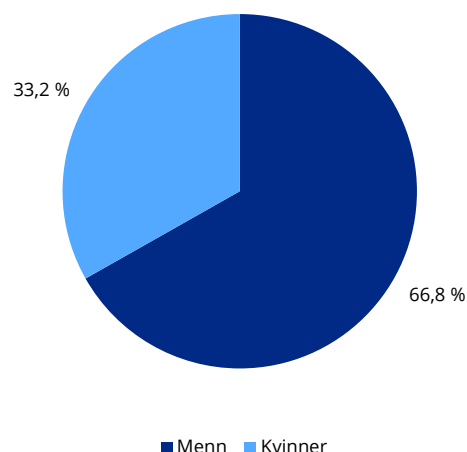
Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Figur 1.1 Antall kreditter fordelt på kjønn pr. 30.09.2022

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Figur 1.2 Benyttet kreditt fordelt på kjønn pr. 30.09.2022

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

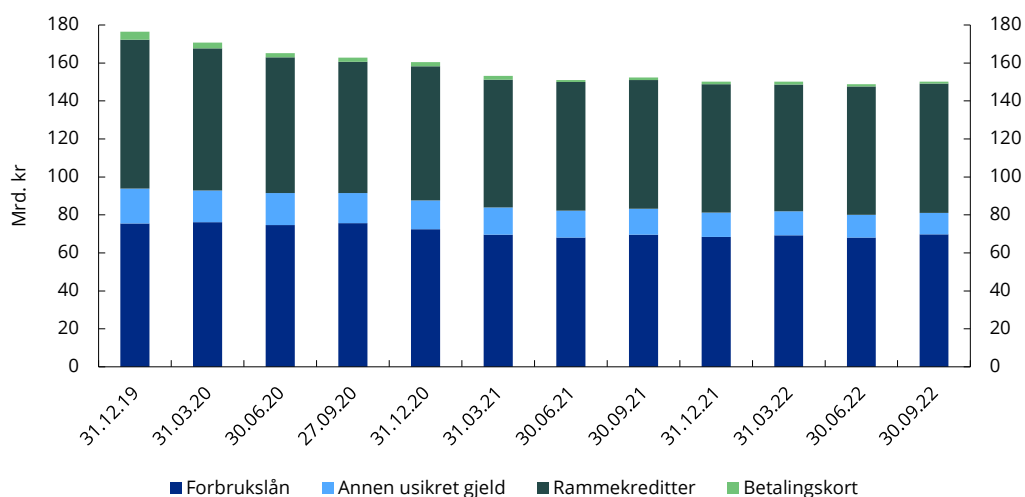
1.3 Porteføljeutvikling

Benyttet kreditt

Tall fra Gjeldsregisteret viser at samlet usikret gjeld blant nordmenn har gått betydelig ned de siste årene, se figur 1.3. Det siste året har imidlertid nedgangen i forbruksgjeld bremsset kraftig opp sammenliknet med årene før. Ved utgangen av tredje kvartal 2022 var samlet benyttet kreditt registrert i Gjeldsregisteret 2,1 mrd. kroner (1,4 prosent) lavere enn ett år tidligere. Volumet av forbrukslån har i denne perioden økt med om lag 2,5 prosent når det korrigeres for en tidligere feilrapportering³ (ukorrigererte tall viser kun en marginal økning). Volumet av rammekreditter økte med 0,4 mrd. kroner (0,5 prosent). Den samlede nedgangen skyldes hovedsakelig at annen usikret gjeld ble redusert med 2,5 mrd. kroner (18,0 prosent). Betalingskort har også hatt en stor prosentvis reduksjon i benyttet kreditt (15,0 prosent) det siste året. Denne gjeldstypen utgjør en svært begrenset andel av samlet usikret gjeld registrert i Gjeldsregisteret (0,7 prosent per 30. september 2022) og beløpsmessig utgjorde reduksjonen siste år 0,2 mrd. kroner.

³ Et foretak rapporterte for høyt volum av forbrukslån frem til mai 2022. Samlet reduksjon i benyttet kreditt for alle gjeldstyper det siste året frem til utgangen av september 2022 var om lag 0,4 prosent når det korrigeres for denne feilrapporteringen. Feilrapporteringen vil også ha noe innvirkning på enkelte andre størrelser, noe det ikke er korrigert for i denne rapporten.

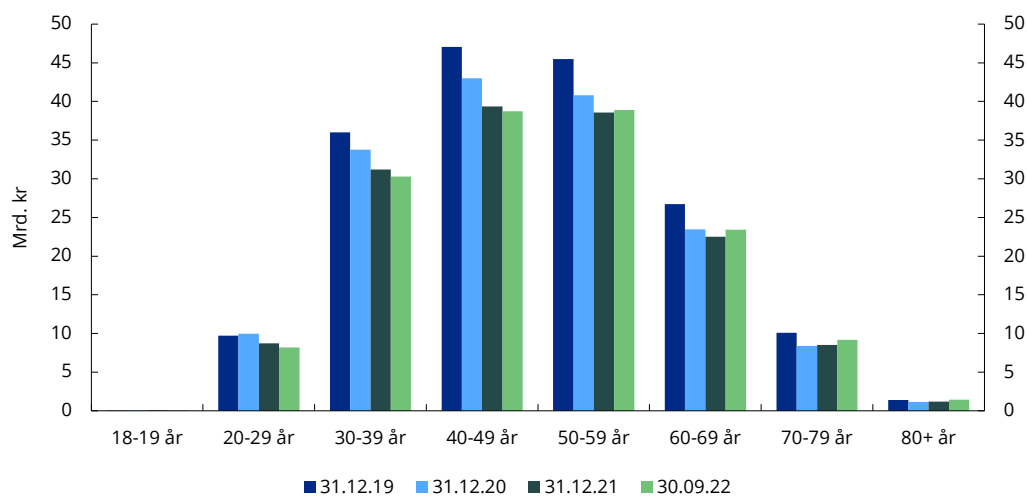
Figur 1.3 Benyttet kreditt per type gjeld

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Siden utgangen av 2019 har det vært en nedgang i benyttet kreditt i de fleste aldersgrupper, og særlig i aldersgruppene mellom 30 og 60 år, se figur 1.4. Så langt i 2022 har nedgangen fortsatt for aldersgruppene under 50 år, mens benyttet kreditt har økt i aldersgruppene fra 50 år og over.

Figur 1.4 Benyttet kreditt fordelt på aldersgrupper

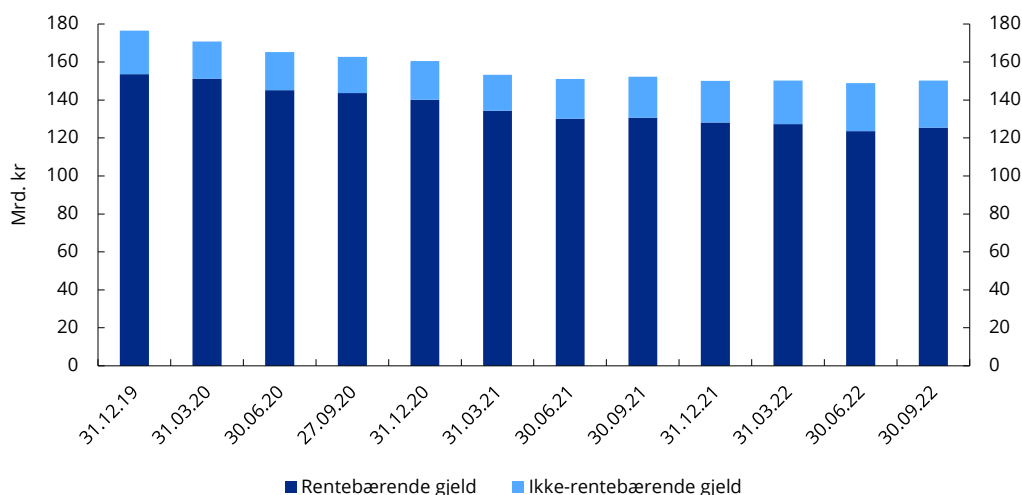
Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Rentebærende og ikke-rentebærende gjeld

Til tross for en nedgang i samlet benyttet kreditt, var den ikke-rentebærende delen av gjeldsmassen 3,1 mrd. kroner (14,1 prosent) høyere ved utgangen av september 2022 enn ett år tidligere. Dette skyldes hovedsakelig økt kredittkortbruk (rammekreditter) i perioden.

Den rentebærende delen av gjelden har det siste året blitt redusert med 5,2 mrd. kroner, tilsvarende 4,0 prosent. Nedgangen er primært relatert til rammekreditter og annen usikret gjeld. Den rentebærende gjeldsmassen gikk ned hvert kvartal fra utgangen av tredje kvartal i fjor til utgangen av andre kvartal i år, se figur 1.5. I løpet av tredje kvartal 2022 økte imidlertid den rentebærende gjelden noe, hovedsakelig grunnet en økning i volumet av forbrukslån og rentebærende kredittkortgjeld.⁴

Figur 1.5 Rentebærende og ikke-rentebærende gjeld

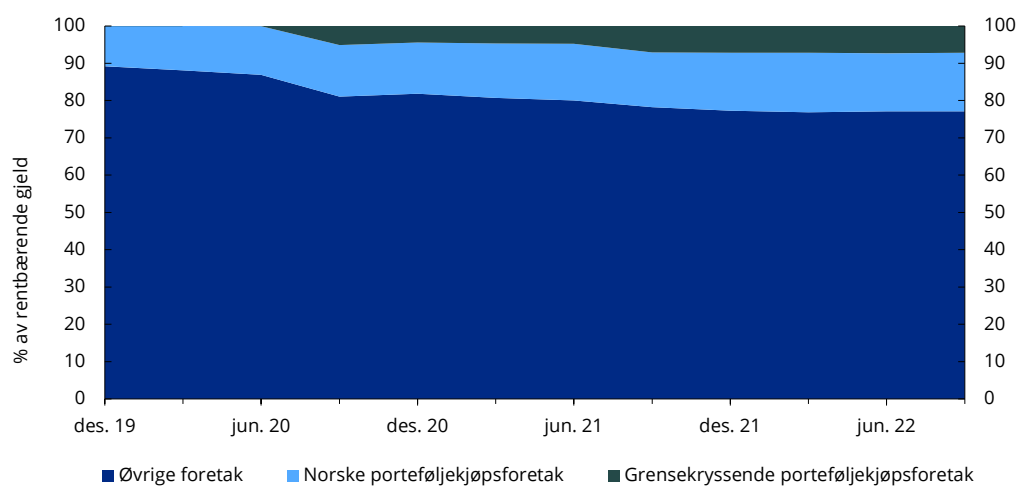

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Flere norske banker har de siste årene solgt porteføljer av misligholdte lån til foretak som har spesialisert seg på å kjøpe og inndrive misligholdt forbruksgjeld. Samtidig som total rentebærende forbruksgjeld har blitt betydelig redusert siden utgangen av 2019, har det vært en markert vridning i fordelingen av volumet mot foretak som kjøper porteføljer av misligholdte lån, se figur 1.6. Ved utgangen av tredje kvartal 2022 lå 22,9 prosent av den rentebærende gjelden i norske og grensekryssende foretak som kjøper misligholdte utlånsporteføljer, opp 1,1 prosentpoeng sammenliknet med ett år før, og opp 12,1 prosentpoeng sammenliknet med utgangen av 2019.

⁴ Ifølge en rapport fra Forbruksforskningsinstituttet SIFO befant 5 prosent av husholdningene seg i alvorlige økonomiske vanskeligheter i august 2022, og ytterligere 11 prosent slet økonomisk. Begge andelen var mer enn doblet sammenliknet med ett år tidligere. Rapporten viser at en stor andel av de mest sårbare husholdningene har benyttet seg av kreditt for å betale for mat og andre nødvendige utgifter.

Figur 1.6 Fordeling av rentebærende gjeld

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

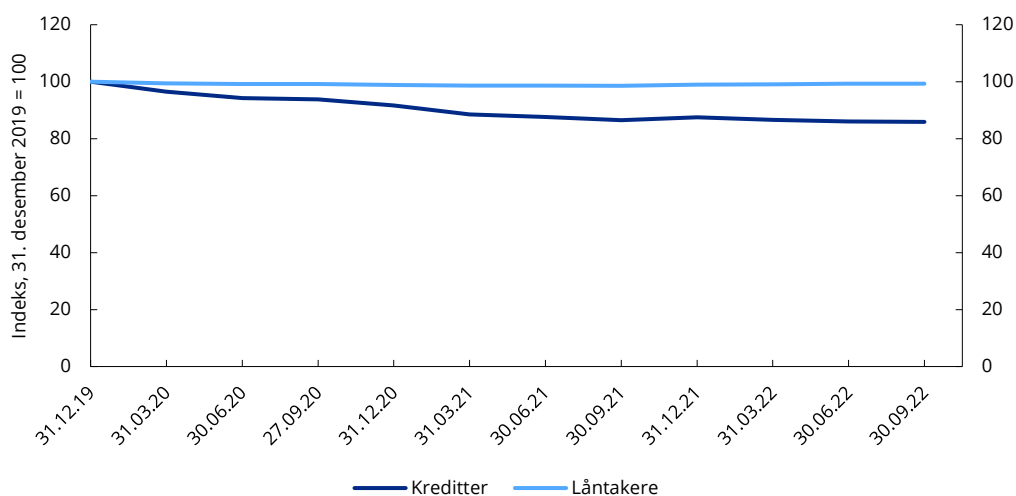
Antall kreditter og låntakere

Siden utgangen av 2019 har det vært en markert nedgang i antall kreditter i Gjeldsregisteret, se figur 1.7. Nedgangen har imidlertid flatet noe ut det siste halvannet året. Fra utgangen av september 2021 til utgangen av september 2022 ble antallet kreditter redusert med 48 000 (0,6 prosent).

Størstedelen av den samlede reduksjonen i antall kreditter siden september i fjor var relatert til rammekreditter og betalingskort, med en nedgang på henholdsvis 19 000 (0,3 prosent) og 23 000 (17,5 prosent). Antall forbrukslån har i samme periode blitt redusert med 4 000 (0,7 prosent), til tross for en økning på 15 000 forbrukslån i løpet av tredje kvartal 2022. Antall kreditter i kategorien annen usikret gjeld har det siste året sunket med 2 500 (4,8 prosent).

Antall låntakere registrert i Gjeldsregisteret var rundt 25 000 (0,8 prosent) høyere den 30. september 2022 enn ett år før. Siden utgangen av 2019 har antall låntakere ligget relativt stabilt i nærheten av 3,2 millioner.

Figur 1.7 Antall kreditter og låntakere

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Flertallet (82 prosent) av samlet antall låntakere i Gjeldsregisteret sto registrert med tre eller færre usikrede kreditter per 30. september 2022, se tabell 1.2. Det siste året har antall låntakere med inntil tre kreditter økt, mens det har vært en nedgang i antall låntakere med flere enn tre kreditter.

Selv om samlet usikret kreditt har avtatt det siste året, har gjennomsnittlig benyttet kreditt per låntaker økt i majoriteten av de oppgitte intervallene for antall kreditter i tabell 1.2. Utviklingen må ses i sammenheng med en forskyving blant låntakerne i retning av færre kredittrammer, og at de avviklede kredittene kan ha vært av mindre saldostørrelse.

Ved utgangen av september 2022 hadde 5,8 prosent av låntakerne flere enn fem usikrede kreditter, ned fra 6,1 prosent ett år tidligere. Denne gruppen sto på samme tid for 42,2 prosent av samlet benyttet kreditt, som er 3,4 prosentpoeng lavere enn året før. Majoriteten av disse låntakerne hadde 10 eller færre usikrede kreditter. Låntakere som hadde fra 6 til 10 usikrede kreditter utgjorde 5,0 prosent av samlet antall låntakere per 30. september 2022, og hadde 38,4 mrd. kroner i benyttet kreditt, se figur 1.8. Dette tilsvarer litt over en fjerdedel av samlet benyttet kreditt.

Antall låntakere med flere enn 20 kreditter har blitt redusert fra i underkant av 3 700 ved utgangen av september 2021, til litt under 3 000. Per 30. september 2022 hadde 21 låntakere flere enn 50 usikrede kreditter registrert i sitt navn, som var åtte færre enn ett år tidligere. Gjennomsnittlig benyttet kreditt per låntaker i gruppen med flere enn 50 kreditter var 3,4 millioner kroner ved utgangen av tredje kvartal 2022, som er en økning på 10,0 prosent sammenliknet med ett år tidligere. Utviklingen viser at antall låntakere med et svært høyt antall usikrede kreditter stadig reduseres.

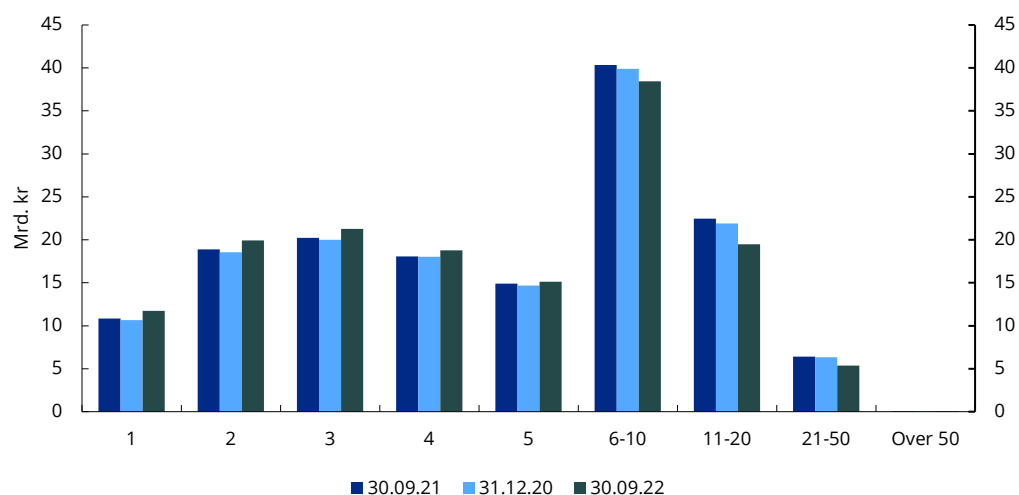
Tabell 1.2 Antall låntakere, gjennomsnittlig benyttet kreditt og andel av benyttet kreditt, fordelt på antall kreditter

Antall kreditter	Antall låntakere			Gjennomsnittlig benyttet kreditt per låntaker			Andel av benyttet kreditt (prosent)		
	30.09.21	31.12.21	30.09.22	30.09.21	31.12.21	30.09.22	30.09.21	31.12.21	30.09.22
1	1 321 128	1 308 908	1 341 641	8 212	8 137	8 743	7,1	7,1	7,8
2	823 721	827 094	830 699	22 917	22 435	23 998	12,4	12,4	13,3
3	459 628	466 365	463 630	44 034	42 921	45 887	13,3	13,3	14,2
4	244 649	251 434	246 247	73 887	71 777	76 181	11,9	12,0	12,5
5	130 937	135 173	131 317	113 929	108 438	115 265	9,8	9,8	10,1
6-10	163 748	168 963	159 557	246 422	236 080	240 856	26,5	26,6	25,6
11-20	27 457	27 565	23 875	818 701	795 013	815 608	14,8	14,6	13,0
21-50	3 664	3 590	2 953	1 750 693	1 760 112	1 821 556	4,2	4,2	3,6
Over 50	29	25	21	3 059 894	3 308 495	3 365 624	0,1	0,1	0,0

Note: Alle beløp i hele kroner.

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Figur 1.8 Benyttet kreditt fordelt på antall kreditter

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Gjennomsnittlig rente

Gjennomsnittlig nominell rente for rammekreditter var 19,7 prosent per 30. september 2022, uendret sammenliknet med ett år tidligere. For forbrukslån har gjennomsnittlig nominell rente blitt redusert med 0,5 prosentpoeng det siste året, til 13,9 prosent ved utgangen av tredje kvartal 2022. For annen usikret gjeld var gjennomsnittlig nominell rente 1,3 prosent ved utgangen av september 2022, som er 0,3 prosentpoeng lavere enn på samme tid året før.

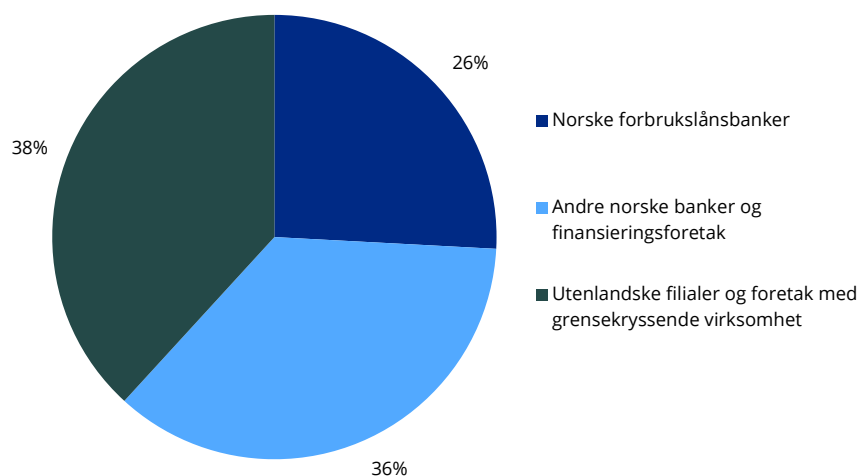
Kapittel 2 Forbrukslånsmarkedet i Norge

2.1 Foretak som tilbyr forbrukslån i Norge

Forbrukslån i det norske markedet tilbys i hovedsak av norske banker og finansieringsforetak samt filialer av utenlandske foretak. I tillegg tilbyr enkelte utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet forbrukslån til norske kunder. Forbrukslån omfatter kredittkortlån og andre lån uten sikkerhet til personkunder.

Utenlandske filialer og foretak som utsteder forbrukslån gjennom grensekryssende virksomhet i Norge, hadde en andel på om lag 38 prosent av det norske markedet ved utgangen av første halvår 2022, se figur 2.1. Spesialiserte norske forbrukslånsbanker (norske juridiske enheter) hadde 26 prosent av markedet, mens andre norske banker og finansieringsforetak som tilbyr forbrukslån, hadde en andel på 36 prosent. Det har vært en liten nedgang i andelen for norske forbrukslånsbanker det siste året, som følge av økt porteføljesalg, ellers er det små endringer i fordelingen. *Foretak som kjøper porteføljer av misligholdte lån, inngår ikke i dette tallgrunnlaget.*

Figur 2.1 Fordeling av forbrukslån i Norge per 30.06.2022

Kilde: Finanstilsynet

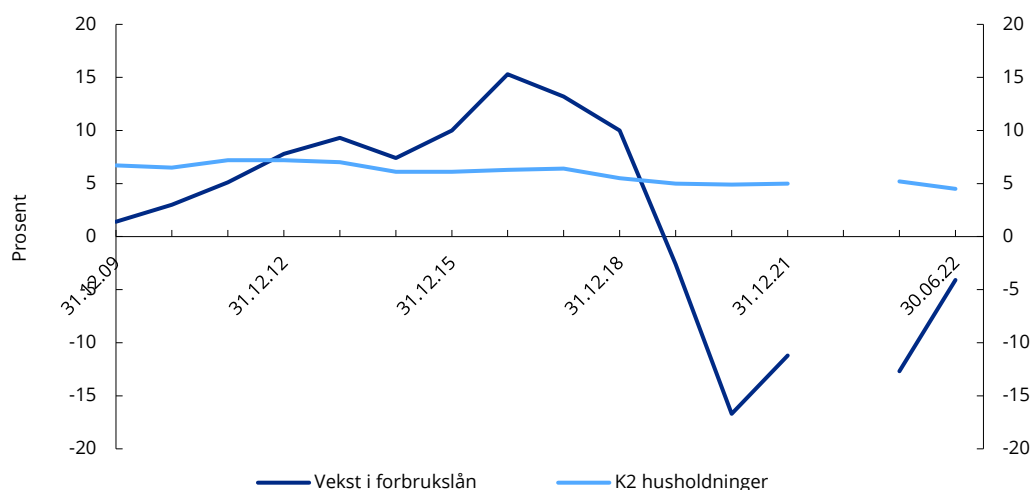
2.2 Finanstilsynets utvalgsundersøkelse

Finanstilsynet gjennomfører hvert kvartal en kartlegging av forbrukslånsmarkedet⁵ basert på rapportering fra et utvalg foretak som har utstedt forbrukslån i det norske markedet. Utvalgsundersøkelsen omfattet 31 foretak ved utgangen av første halvår 2022. Både norske foretak og utenlandske filialer med forbrukslån som hovedvirksomhet inngår i utvalget. I tillegg inngår enkelte banker og finansieringsforetak hvor forbrukslån utgjør en mindre andel av de totale utlånene. Utenlandske foretak som tilbyr forbrukslån gjennom grensekryssende virksomhet, inngår ikke i utvalgsundersøkelsen. Utvalget dekker nær 90 prosent av markedet for foretak som har utstedt forbrukslån i Norge.

Redusert utlånsvolum

Foretakene som inngår i Finanstilsynets undersøkelse⁶, reduserte volumet av forbrukslån til norske kunder fra 85,3 mrd. kroner ved utgangen av første halvår 2021 til 81,8 mrd. kroner ved utgangen første halvår 2022, en nedgang på 4,1 prosent se figur 2.2 og 2.3. Justert for salg av porteføljer av misligholdte lån var det derimot en svak økning, på 0,8 prosent. Det har vært en gradvis nedgang i utlånsvolum både for kredittkortlån og for andre forbrukslån gjennom flere år, se figur 2.3. Nedgangen har imidlertid flatet ut, og utlån knyttet til kredittkort viser en liten økning de siste kvartalene.

Figur 2.2 Tolv månedersvekst i det norske forbrukslånsmarkedet og husholdningenes innenlandsgjeld (K2)

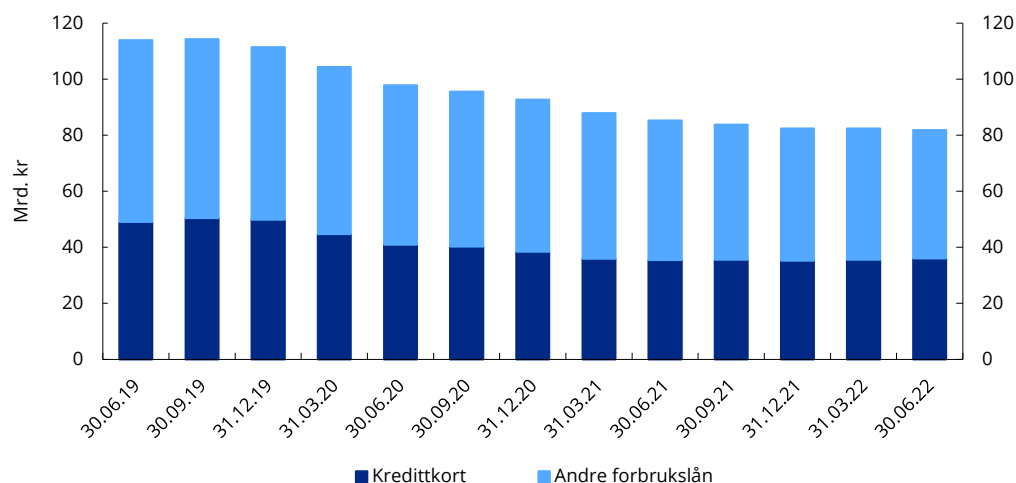

Kilder: Finanstilsynet og Statistisk sentralbyrå (K2)

⁵ Kartleggingen omfatter ikke forbrukslån i finansieringsforetak som har kjøpt porteføljer av misligholdte lån.

⁶ Undersøkelsen omfatter følgende foretak: Avida Finans, Bank Norwegian, Danske Bank, DNB, Eika Kredittbank, Ekspress Bank, Enter Card, Folkefinans, Handelsbanken, Ikano Bank, Instabank, Komplet Bank, Lea Bank, Mybank, Nordea Bank Norge, Nordea Direct Bank, Nordea Finans Norge, Norgesgruppen Finans, Resurs Bank, Santander Consumer Bank, Sbanken, SEB Kort, Sparebank 1 Kreditt, Sparebank 1 SMN, Sparebanken Møre, Sparebanken Sør, Sparebanken Vest, Storebrand Bank, Svea Finans, TF Bank Norge og Thorn Norge Finans.

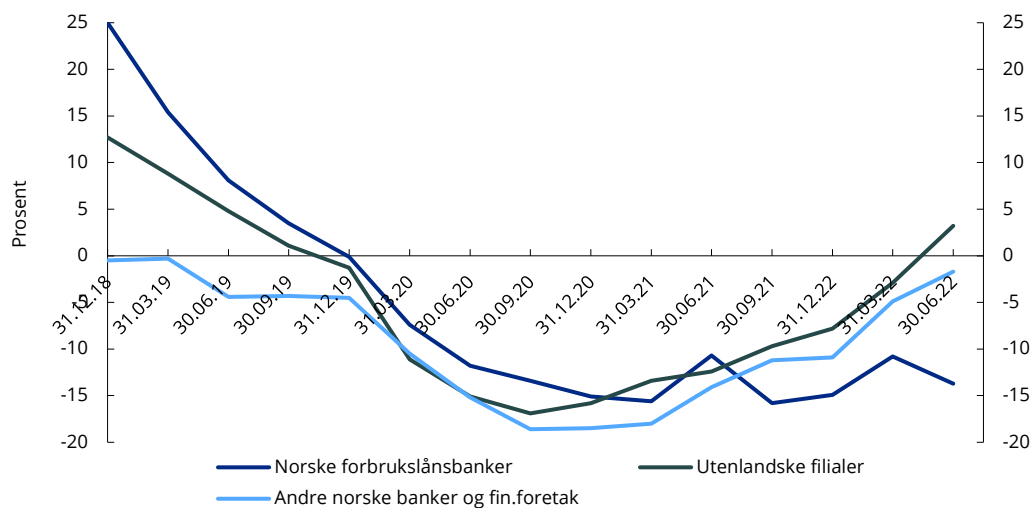
Figur 2.3 Kredittkortlån og andre forbrukslån. Utviklingen i utlånsvolum

Kilde: Finanstilsynet

For norske forbrukslånsbanker⁷ falt utlånsvolumet med nær 15 prosent siste tolv måneder frem til utgangen av første halvår 2022, se figur 2.4. Hovedårsaken var en økning i solgte porteføljer i andre kvartal 2022 for flere av foretakene i gruppen. For utenlandske filialer i Norge økte utlånene med 3 prosent fra utgangen av første halvår 2021 til utgangen av første halvår 2022. For andre norske banker og finansieringsforetak samlet, ble utlånsvolumet noe redusert i samme tidsrom.

Figur 2.4 Tolv månedersvekst i det norske forbrukslånemarkedet for ulike grupper foretak

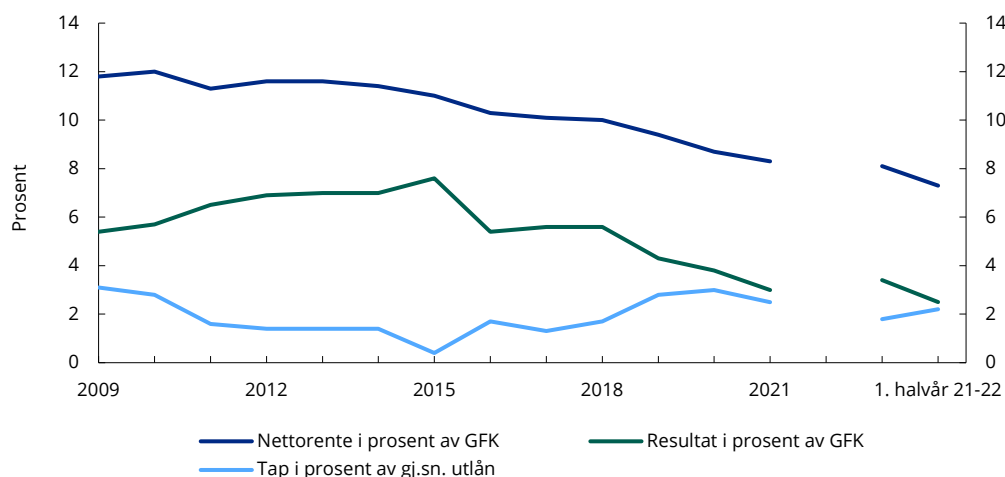
Kilde: Finanstilsynet

⁷ Norske juridiske enheter hvor mer enn halvparten av utlånsporteføljen består av lån uten sikkerhet til personkunder. Per 30.06.2022 besto gruppen av Bank Norwegian, Eika Kredittbank, Instabank, Komplet Bank og Lea bank (tidligere Brabank).

Noe svakere lønnsomhet

Redusert utlånsvolum og lavere netto renteinntekter har redusert inntjeningen noe de siste årene, se figur 2.5. Tapene utgjorde 2,2 prosent (annualisert) av utlånene i første halvår 2022, en økning på 0,4 prosentpoeng sammenlignet med første halvår i fjor. For norske forbrukslån banker utgjorde tapene 3,5 prosent, som er 0,2 prosentpoeng høyere enn i første halvår i fjor. Til sammenligning utgjorde tapene for samtlige norske bankers totale utlån 0,04 prosent av utlånsmassen i første halvår 2022, noe som var på nivå med året før.

Figur 2.5 Resultatutvikling forbrukslån (inkl. norske foretaks utlån i utlandet)

Kilde: Finanstilsynet

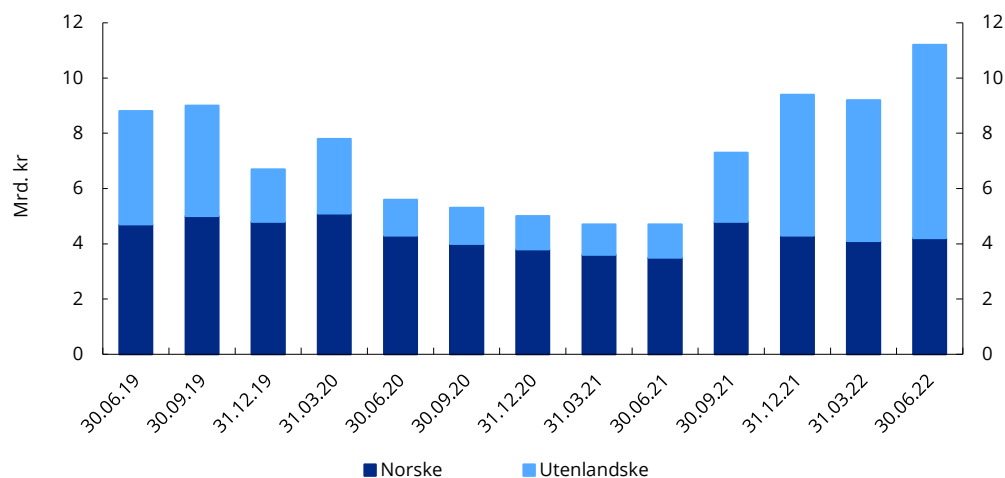
Økt salg av misligholdte forbrukslån

Flere av foretakene som tilbyr forbrukslån selger porteføljer med misligholdte lån til finansieringsforetak som har spesialisert seg på å kjøpe og inndrive denne gjelden. Disse porteføljekjøpsforetakene inngår vanligvis i konsern med inkassoforetak, og har en lang horisont på inndrivningsprosessen. Utlånsporteføljene selges til lavere pris enn pålydende verdi, og de oppkjøpte kravene vil normalt øke utover hovedstolen fordi det påløper høye renter i tillegg til gebyrer og salærer.

Etter en gradvis nedgang i solgte porteføljer mot slutten av 2020 og begynnelsen av 2021, økte salget markert i siste halvdel av 2021, og økningen har fortsatt i første halvdel i år, se figur 2.6. Foretakene i utvalget solgte porteføljer til en pålydende verdi av 11,2 mrd. kroner siste tolv måneder frem til utgangen av juni 2022. Av dette var 4,2 mrd. kroner utlån i Norge. En betydelig andel av volumet av forbrukslån ligger nå i foretak som kjøper misligholdte porteføljer. Se omtale av porteføljekjøpsforetak i del 1. I tillegg satser flere av de tidligere forbrukslån bankene i større grad på markedet for omstartslån⁸ (lån med pant i bolig).

⁸ Lån som benyttes for å samle flere lån og refinansiere lån med høy rente. Målgruppen er gjerne låntakere med økonomiske utfordringer, betalingsanmerkninger e.l. Det nye lånet får lavere rente enn de tidligere lånene, men renten er vanligvis betydelig høyere enn ordinære lån med pant i bolig.

Figur 2.6 Solgte porteføljer av misligholdte forbrukslån siste 12 måneder

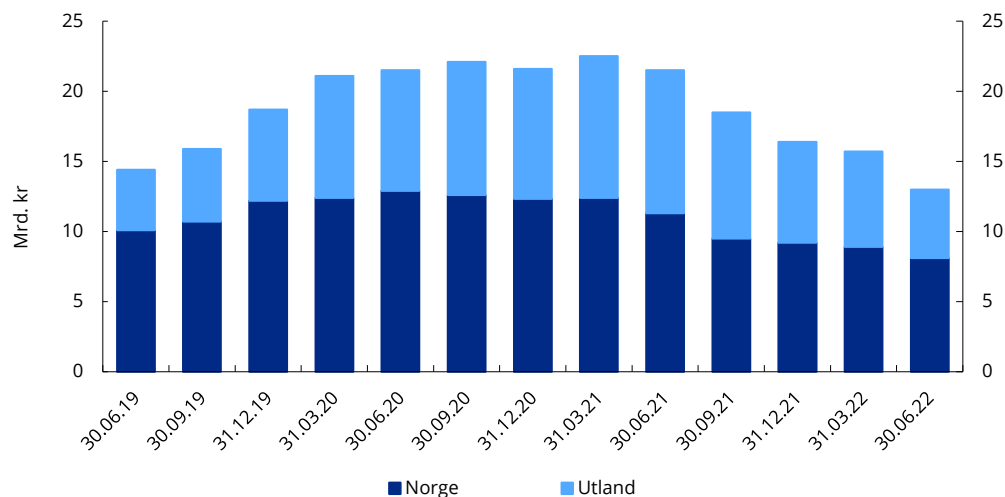

Kilde: Finanstilsynet

Fortsatt høy andel misligholdte forbrukslån

Samlet volum av misligholdte lån, inkludert mislighold i norske foretaks utlån i utlandet, falt med 8,5 mrd. kroner fra utgangen av første halvår 2021 og utgjorde 13,0 mrd. kroner ved utgangen av første halvår 2022, se figur 2.7. Av dette var misligholdt volum i det norske markedet 8,1 mrd. kroner, ned 3,2 mrd. kroner fra utgangen av første halvår i fjor. Nedgangen i samlet volum av misligholdte lån er påvirket av økningen i solgte porteføljer samt redusert utlånsaktivitet.

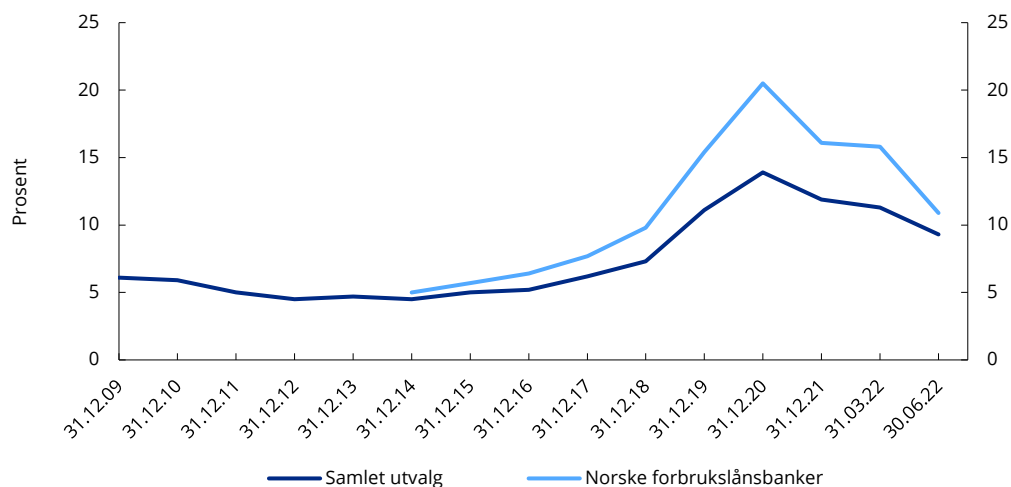
Figur 2.7 Misligholdte forbrukslån (over 90 dager)

Kilde: Finanstilsynet

Økt salg av misligholdte lån det siste året har også bidratt til en nedgang i andelen misligholdte lån i foretakene samlet, se figur 2.8. Andelen er imidlertid fortsatt høy og utgjorde 9,3 prosent ved utgangen av første halvår 2022 for utvalget samlet og 10,9 prosent for norske forbrukslånsbanker spesielt. Til sammenligning var mislighold over 90 dager for samtlige norske bankers totale utlån 0,5 prosent ved utgangen av første halvår 2022, mot 0,8 prosent ett år tidligere.

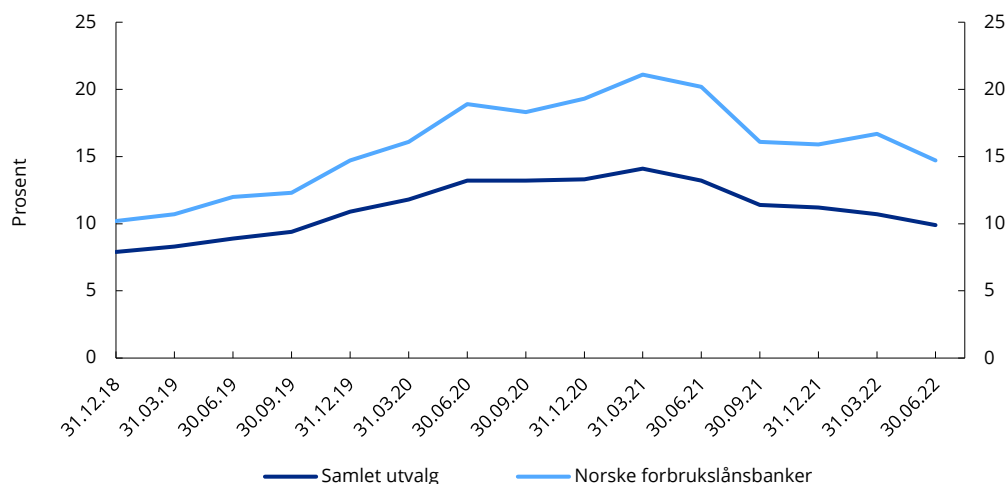
Figur 2.8 Mislighold over 90 dager i prosent av forbrukslån (inkl. norske foretaks utlån i utlandet)

Kilde: Finanstilsynet

Ser man kun på utlån i det norske markedet har også andelen misligholdte lån gått noe ned de siste kvartalene, se figur 2.9. For utvalget samlet var misligholdsandelen 9,9 prosent ved utgangen av første halvår 2022, mot 13,2 prosent ved utgangen av første halvår 2021. Norske forbrukslånsbankers misligholdsandel for utlån i Norge var 14,7 prosent, ned fra 20,2 prosent ved utgangen av første halvår 2021.

Figur 2.9 Kvartalsvis utvikling i mislighold over 90 dager i prosent av forbrukslån i Norge

Kilde: Finanstilsynet

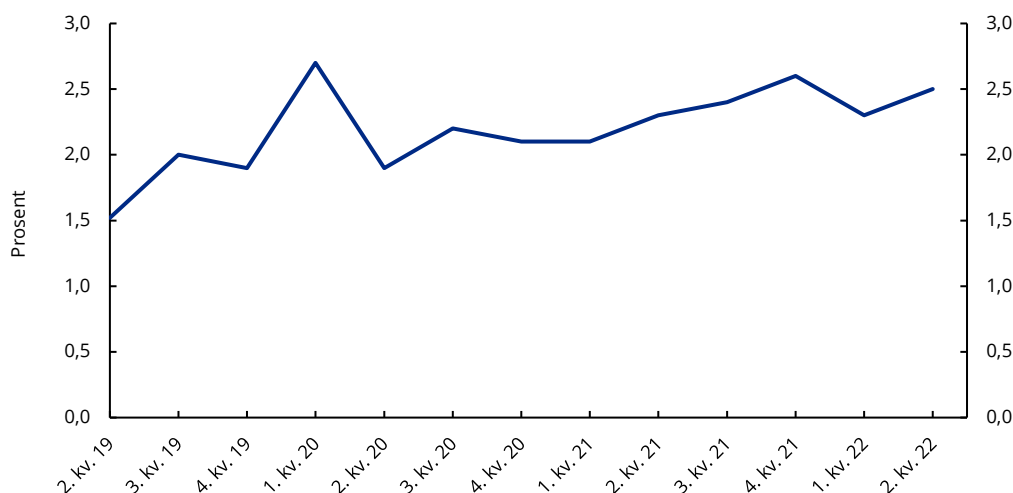
2.3 Oppfølging av foretakenes utlånspraksis

Utlånsforskriften⁹ gir foretak som yter forbrukslån adgang til å fravike forskriftens krav for inntil 5 prosent av verdien av alle nye lån hvert kvartal (fleksibilitetskvote). Finanstilsynet innhenter kvartalsvis rapportering om etterlevelsen av kravene i forskriften fra foretakene i utvalget, samt fra enkelte utenlandske foretak som driver grensekryssende virksomhet i det norske markedet.

Andelen forbrukslån som avviker fra ett eller flere av kravene i forskriften, har over tid ligget i overkant av 2 prosent av innvilgede forbrukslån, se figur 2.10. I andre kvartal 2022 var avviksandelen 2,5 prosent, litt opp fra forrige kvartal. To foretak lå tett opp mot grensen med avviksprosjenter på mellom 4,5 og 5 prosent. Som i foregående kvartaler var det kravet til betjeningsevne som det i størst grad ble avveket fra.

Et sammendrag av foretakenes bruk av fleksibilitetskvotene¹⁰ publiseres på Finanstilsynets nettside. Foretakenes etterlevelse av utlånsforskriften følges også opp i forbindelse med stedlige tilsyn.

Figur 2.10 Andel utlån som avviker fra ett eller flere av kravene i forskriften

Kilde: Finanstilsynet

⁹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/finansmarkedene/utlansforskriften/id2791101/>

¹⁰ <https://www.finanstilsynet.no/publikasjoner-og-analyser/etterlevelse-av-utlansforskriftene/>

Kapittel 3 Forbruksgjeld til inkasso

3.1 Utviklingen i forbruksgjeld til inkasso

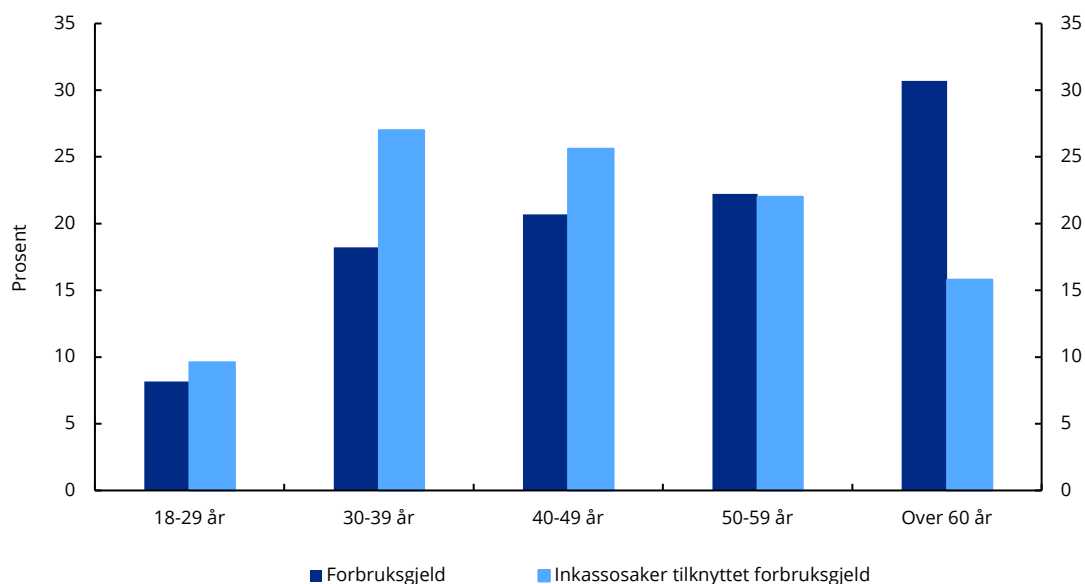
Datagrunnlaget bygger på inkassoforetakenes halvårslige rapportering til Finanstilsynet.¹¹ Ved utgangen av første halvår 2022 hadde 20 inkassoforetak¹² forbruksgjeld til inndrivelse, mot 21 ved utgangen av 2021. Forbruksgjeld er gjeld knyttet til kredittkort og gjeld som ikke er sikret med registrert panterett i formuesgode (usikret kreditt). Innrapporterte inkassosaker representerer ikke antall skyldnere, ettersom én skyldner kan ha flere inkassosaker.

Det var 668 000 inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld ved utgangen av første halvår 2022, en nedgang på 3 100 inkassosaker fra utgangen av 2021. Sakene utgjorde 11,0 prosent av samlet antall saker til inndrivelse hos alle inkassoforetak i Norge ved utgangen av første halvår 2022.

3.2 Sammenstilling av forbruksgjeld og inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld

Per 30.06.2022 hadde aldersgruppene 30-39 år og 40-49 år en større andel av inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld enn aldersgruppens andel av total forbruksgjeld. Aldersgruppen over 60 år hadde en lavere andel av inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld enn andel av forbruksgjeld, se figur 3.1.

Figur 3.1 Forbruksgjeld og inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld per 30.06.2022, fordelt på aldersgrupper

Kilder: Finanstilsynet og Gjeldsregisteret AS

Misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) tilknyttet forbruksgjeld var på 33,8 mrd. kroner ved utgangen av første halvår 2022, sammenlignet med 34,6 mrd. kroner ved utgangen av 2021. Samlet misligholdt hovedstol til inndrivelse hos alle inkassoforetakene ved utgangen av første halvår 2022 var på 69,5 mrd. kroner, som

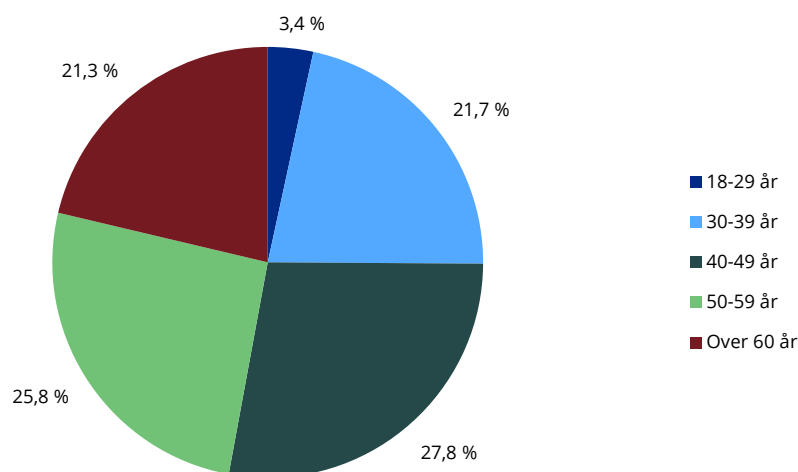
¹¹ Med virkning fra og med 2. halvår 2022 er det vedtatt endringer i inkassoforetakenes halvårslige rapportering til Finanstilsynet. Endringene omfatter blant annet at inkassosaker fordeles på forbruker og næringsdrivende med tilhørende hovedstol, renter og samlet fordringsmasse, og at inkassosaker tilknyttet forbruksgjeld fordeles på flere kategorier av hovedstol og nominelle rentesatsintervaller.

¹² Foretakene er Alektum AS, Aragorn Finans AS, Axactor Norway AS, Collectio AS, Gothia AS, Inkassotjenester AS, Intrum AS, Intrum Obligations AS, Kreditor AS, Kreditorforeningen SA, Lowell Norge AS, Modhi Collect AS, Modhi Norge AS, Orkla Credit AS, PRA Group Norge AS, Ropo Capital Norway AS, Sergel Norge AS, Svea Finans AS, Tet Innfordring AS og Zolva AS.

innebærer at misligholdt hovedstol tilknyttet forbruksgjeld utgjorde 48,6 prosent. Tilsvarende forholdstall ved utgangen av 2021 var på 49,4 prosent.

Misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter) ved utgangen av første halvår 2022 var til sammen på 55,0 mrd. kroner, hvorav påløpte renter utgjorde 21,2 mrd. kroner. Fordeling av misligholdt forbruksgjeld på aldersgrupper viser at aldersgruppene 40-49 år og 50-59 år står for over halvparten av misligholdt forbruksgjeld, jf. figur 3.2.

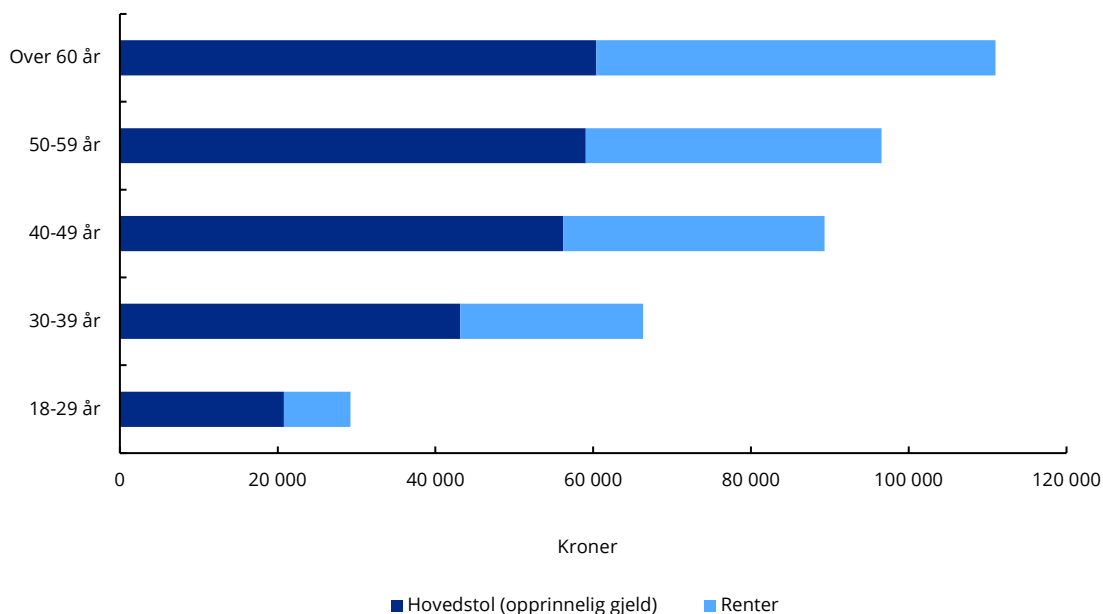
Figur 3.2 Misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter) per 30.06.2022, fordelt på aldersgrupper

Kilde: Finanstilsynet

Gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter) for den enkelte inkassosak ved utgangen av første halvår 2022 var på 82 300 kroner. Dette er en nedgang sammenlignet med ett år tidligere da tilsvarende gjennomsnittstall var på 83 500 kroner. Aldersgruppen 18-29 år har lavest gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld per inkassosak, med 29 200 kroner, mens gruppen over 60 år har høyest gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld per inkassosak med 111 000 kroner. Andelen av renter i forhold til samlet gjeld er høyest for aldersgruppen over 60 år og lavest for aldersgruppen 18-29 år, se figur 3.3. Dette kan blant annet ha sammenheng med hvor lenge gjelden har vært misligholdt.

Figur 3.3 Gjennomsnittlig misligholdt forbruksgjeld (opprinnelig gjeld og renter) per inkassosak per 30.06.2022, fordelt på aldersgrupper

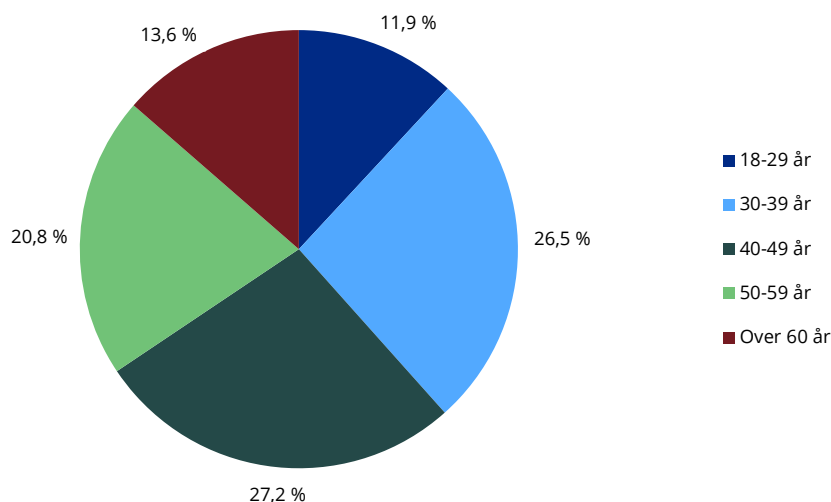
Kilde: Finanstilsynet

3.3 Utleddsforretninger og andel av saker med intet til utlegg

Inkassoforetakene har i løpet av siste 12 måneder sendt utleggsbegjæring på 62 900 saker tilknyttet forbruksgjeld. Når inkassoforetak sender utleggsbegjæring på vegne av fordringshaver, innebærer dette at namsmannen undersøker om skyldner har eiendeler det kan tas pant i eller om vedkommende har rom i sin inntekt til lønnstrekk. Namsmannens beslutning kalles utleggsforretning. Dersom det ikke er noe å ta utlegg i, blir resultatet i forretningen "intet til utlegg". For 21 500 saker hvor det i løpet av siste 12 måneder er sendt utleggsbegjæring, ble resultatet av namsmannens utleggsforretning "intet til utlegg" (34,1 prosent). Denne andelen er om lag som tidligere.

Avholdte utleggsforretninger i løpet av de siste 12 måneder viser at det er skyldnere i aldersgruppen 30-39 år og 40-49 år som har høyest andel utleggsforretninger med resultat "intet til utlegg". Disse to aldersgruppene sto for over halvparten av samlet antall utleggsforretninger med resultat "intet til utlegg", jf. figur 3.4.

Figur 3.4 Utleddsforretninger i løpet av siste 12 måneder med resultat "intet til utlegg", fordelt på aldersgrupper

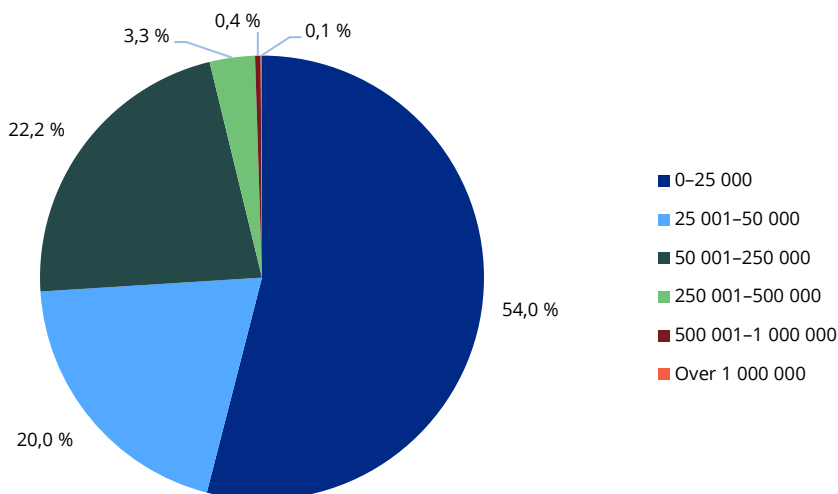
Kilde: Finanstilsynet

Finansieringsforetak som kjøper porteføljer av misligholdte forbrukslån, overlater inndrivelsen til inkassoforetak. Innrapporterte tall viser at 307 200 av kravene tilknyttet forbruksgjeld ved utgangen av første halvår 2022 var kjøpt opp. Dette utgjør 46,0 prosent av kravene. De kjøpte kravene representerte misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) på 15,3 mrd. kroner, som er 45,2 prosent av samlet misligholdt hovedstol knyttet til forbruksgjeld til inndrivelse hos inkassoforetakene ved utgangen av første halvår 2022. Dette er en nedgang fra utgangen av 2021 da antall oppkjøpte krav var 308 500, som representerte misligholdt hovedstol (opprinnelig gjeld) på 16,1 milliarder kroner.

3.4 Inkassosaker fordelt på hovedstolens størrelse og alder

En fordeling av inkassosakene tilknyttet forbruksgjeld etter hovedstolens størrelse (opprinnelig gjeld), viser at 54,0 prosent av sakene var under 25 000 kroner, se figur 3.5. Det er mindre endringer i fordelingen etter inkassosakenes hovedstol ved utgangen av første halvår 2022 sammenlignet med utgangen av 2021.

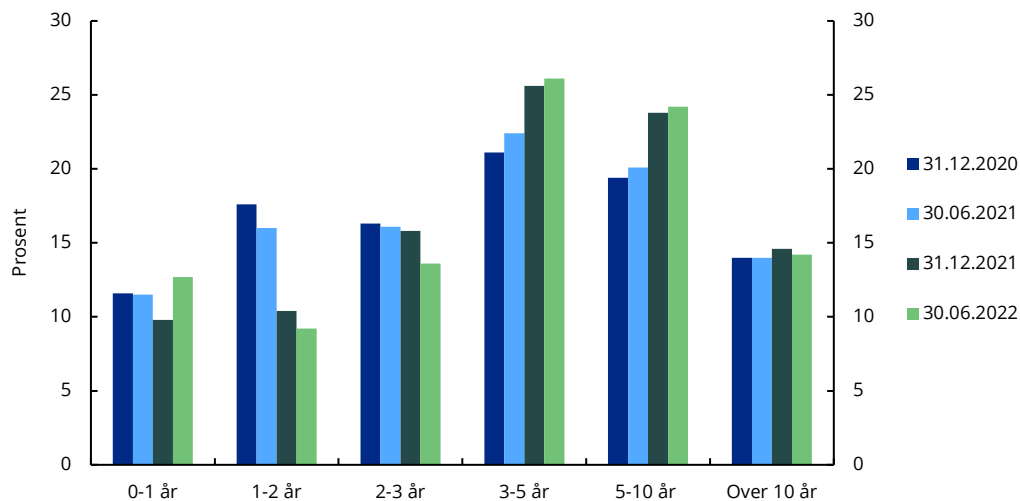
Figur 3.5 Fordeling av inkassosakenes hovedstol tilknyttet forbruksgjeld per 30.06.2022

Kilde: Finanstilsynet

Ny misligholdt hovedstol på 0-1 år (regnet fra forfallstidspunktet) til inndrivelse hos inkassoforetak økte fra utgangen av 2021 til utgangen av første halvår 2022. Ved utgangen av første halvår 2022 var andelen på 12,7 prosent, mens andelen ved utgangen av 2021 var på 9,8 prosent, se figur 3.6.

Figur 3.6 Hovedstolens (opprinnelig gjeld) alder tilknyttet forbruksgjeld

Kilde: Finanstilsynet

